

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор науково-методичної
ознавчої роботи
О.Б.Жильцов
20 17 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Клінічна психологія

(номер і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки 6.130102 «Соціальна робота»

(номер і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____

(номер і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення ІНСТИТУТ ЛЮДИНИ

(назва інституту, факультету, відділення)

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Клінічна психологія» для студентів за напрямом підготовки 6.130102 «Соціальна робота»

Розробники:

Савенкова І.І., доктор психологічних наук, доцент кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка

Петрунько О.В., доктор психологічних наук, доцент кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від “11” січня 2017 року № 10

Завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти
_____ (О.В. Мартинчук)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту Людини _____ Н. А. Клішевич

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	7
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	8
III. Програма.....	10
<i>Змістовий модуль I. Вступ до клінічної психології.....</i>	<i>10</i>
<i>Змістовий модуль II. Основні симптоми та синдроми розладів психіки.....</i>	<i>10</i>
<i>Змістовий модуль III. Соматопсихічні розлади. Психосоматичні розлади.....</i>	<i>11</i>
IV. Плани практичних і семінарських занять.....	13
V. Завдання для самостійної роботи.....	16
VI. Навчально-методична карта дисципліни «Пропедевтика психічних хвороб.....	30
VII. Індивідуальна-науково дослідна робота.....	31
VIII. Система поточного та підсумкового контролю.....	33
IX. Методи навчання.....	36
X. Методичне забезпечення курсу.....	36
XI. Рекомендована література.....	37
Основна.....	37
Додаткова.....	38

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс є варіативною дисципліною підготовки фахівця за спеціальністю “Соціальна робота” за освітньо-кваліфікаційним рівнем „бакалавр”. Дисципліна вивчається у восьмому семестрі.

Змістові модулі дисципліни забезпечують якісну підготовку на рівні бакалавра за рахунок узагальнення знань та вмінь, що були набуті студентами у змістових модулях інших психологічних дисциплін, в єдину професійну психологічну картину побудови світу.

Мета вивчення дисципліни - ознайомити студентів із сучасними теоретичними уявленнями та практичними напрацюваннями в галузі психологічної діяльності в системі охорони психічного здоров'я.

Психологічна допомога в соціальній роботі полягає в клініко-психологічному дослідженні й оцінці стану пацієнта, аналізі психологічних і психосоматичних аспектів хвороби та психологічній допомозі із застосуванням сучасних аспектів психотерапії, психопрофілактики, психогігієни.

Сучасна клінічна психологія вивчає фундаментальні поняття проявів психічної патології, основні патологічні симптоми й синдроми психічних розладів, порушення психіки при соматичних захворюваннях, загальне уявлення про психосоматичну єдність, особливості поведінки психосоматичних пацієнтів та можливості психологічної допомоги в структурі комплексного лікування.

Знання, отримані в результаті вивчення курсу «Клінічна психологія», дадуть можливість свідомого й більш функціонального впровадження у вітчизняну педагогічну та психологічну практику ефективних методик допомоги різним соціальним групам осіб, що є основою для подальшого поглиблення фахової спеціалізації соціальних педагогів. За результатами вивчення матеріалу цього курсу студенти складають залік.

Процес вивчення дисципліни спрямований на **формування** наступних **компетенцій**:

Компетенції соціально-особистісні:

- розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і відносно природи;

Загальнонаукові компетенції:

- базові уявлення про основи соціології, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання вітчизняної історії, економіки й права, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності;
- базові знання фундаментальних наук, в обсязі, необхідному для освоєння загальнопрофесійних дисциплін;

- **Професійні компетенції:**

- володіння практичними способами пошуку наукової і професійної інформації з використанням сучасних комп'ютерних засобів, мережевих технологій, баз даних і знань;
- володіння дослідницькими навичками щодо вивчення актуальних проблем розвитку психології аномального розвитку в сучасному світі;
- володіння уявленнями про психологічні особливості осіб різних соціальних груп, розуміння значення адаптаційного підходу у наданні корекційної та психотерапевтичної допомоги;
- володіння сучасними уявленнями про психологічне супроводження осіб, які не адаптовані до суспільного життя;
- володіння уявленнями про методи дослідження в клінічній психології неадаптованих до суспільного життя осіб;
- здатність до психологічного супроводження осіб різних соціальних груп;
- здатність розуміти високу соціальну значущість професії, відповідально і якісно виконувати професійні завдання, дотримуючись принципів професійної етики;
- здатність брати участь у міждисциплінарній та міжвідомчій взаємодії спеціалістів у вирішенні професійних завдань у галузі психолого-педагогічної діяльності з метою розробки і впровадження індивідуальної програми розвитку дитини різних соціальних груп;
- володіння сучасними технологіями діагностики і організації наукового дослідження у своїй професійній діяльності на основі комплексного підходу до вирішення проблем професійної діяльності;

Спеціалізовано-професійних:

- здатність організовувати та здійснювати реабілітаційну, корекційну, розвивальну та психотерапевтичну роботу з особами різних соціальних груп з урахуванням структури порушення, вікових та індивідуальних особливостей осіб;
- здатність використовувати професійно-профільовані знання у визначенні відповідності корекційної освіти стандартам корекційної освіти особам з порушеннями психофізичного розвитку.

Студенти повинні знати:

- сучасний стан психологічної служби;
- теоретичні основи клінічної психології;
- сучасні методи діагностики функціональних станів, особливо найбільш інформативних щодо раннього виявлення порушень і патологій;

– сучасні методи психологічного корекції та психологічної реабілітації.

Студенти повинні вміти:

- провести огляд людини;
- провести аналіз його психоемоційного стану;
- визначати його психологічні особливості;
- побудувати хронограму людини;
- проаналізувати і зробити висновки за результатами психологічного дослідження;
- провести диференційну діагностику психічного стану людини;
- скласти і науково обґрунтувати рекомендації щодо психологічної корекції;
- скласти і науково обґрунтувати рекомендації щодо психологічного супроводу хворого.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Клінічна психологія»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	нормативна
	Напрямок підготовки 6.010106 «Соціальна робота»	
Модулів – 3	Спеціальність:	Рік підготовки
Змістових модулів – 3		4-й
		Семестр
Загальна кількість годин – 108		8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	Лекції
		22 год.
		Практичні, семінарські
		20 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		54 год.
		Індивідуальні завдання:
		6 год.
Вид контролю:		
залік		

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
	Разом	Аудиторні:	лекції	практичні заняття	Семинарські заняття	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I.							
Вступ до клінічної психології							
Предмет і завдання клінічної психології. Фундаментальні поняття медичної психології. Клінічне опитування пацієнта, принципи, етапи	16	6	4		2	10	
Клінічні прояви психічної норми та патології.	15	8	4		4	7	
Модульна контрольна робота	2						2
Разом	33	14	8		6	17	2
Змістовий модуль II.							
Основні симптоми та синдроми розладів психіки							
Основні симптоми та синдроми розладів психіки: порушення сприйняття та мислення, емоцій, волі, потягів	9	4	2		2	5	
Основні симптоми та синдроми розладів психіки: порушення пам'яті, інтелекту, свідомості, ознаки дефіцитарності психічних функцій.	9	4	2		2	5	
Основні симптоми та синдроми розладів психіки: особистість, розлади особистості.	11	4	2		2	7	
Модульна контрольна робота	2						2
Разом	31	12	6		6	17	2
Змістовий модуль III.							
Соматопсихічні розлади. Психосоматичні розлади							
Порушення психіки при соматичних захворюваннях.	6	3	2		1	3	

Психологічні особливості та порушення психіки у осіб з захворюваннями органів дихання та серцево-судинної системи, шлунково-кишкового тракту.	6	3	2		1		3	
Психологічні особливості та порушення психіки у осіб з хворобами ендокринної системи, гінекологічними та функціональними сексуальними розладами.	6	3	1		2		3	
Психологічні особливості та порушення психіки у осіб з больовим синдромом, розладами харчової поведінки, психовегетативним синдромом, розладами сну.	6	3	1		2		3	
Психологічні особливості хірургічного, терапевтичного, травматологічного пацієнта. «Внутрішня картина хвороби».	6	2	1		1		4	
Медико-психологічні аспекти соматичних хвороб.	6	2	1		1		4	
Модульна контрольна робота	2							2
<i>Разом</i>	38	16	8		8		20	2
<i>Разом за навчальним планом</i>	102	42	22		20		54	6

III. ПРОГРАМА

Змістовний модуль I

Тема 1-2. Фундаментальні поняття клінічної психології. Клінічне опитування пацієнта, принципи, етапи.

Кваліфікаційна характеристика медичного психолога. Місце медичного психолога в психології та медицині. Методи дослідження в медичній психології. Принципи та етапи клінічного опитування пацієнта. Феноменологія клінічних проявів. Феноменологічний принцип обстеження хворого. Первинне інтерв'ю, психологічне консультування.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4.

Рекомендована додаткова література: 1, 5, 6.

Тема 3-4. Клінічні прояви психічної норми та патології.

Принципи розрізнення психологічних феноменів та психопатологічних симптомів. Діагностичні принципи-альтернативи: хвороба-особистість, нозос-патос, реакція-стан-розвиток, психотичне-непсихотичне, екзогенне-психогенне-ендогенне, дефект-видуження-хроніфікація, адаптація-дезадаптація, компенсація-декомпенсація, негативне-позитивне.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4.

Рекомендована додаткова література: 1, 5, 6.

Змістовний модуль II

Тема 5. Основні симптоми та синдроми розладів психіки: порушення сприйняття та мислення, емоцій, волі, потягів.

Симптоми порушення в сфері сприйняття, межа між нормою й патологією. Симптоми порушення в сфері мислення. Ознаки патології в ділянці емоцій. Порушення волі, ознаки енергетичного зниження. Патологія потягів: питання норми й патології.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4.

Рекомендована додаткова література: 1, 5, 6.

Тема 6. Основні симптоми та синдроми розладів психіки: порушення пам'яті, інтелекту, свідомості, ознаки дефіцитарності психічних функцій.

Ознаки порушення пам'яті, інтелекту. Клінічні й експериментальні способи визначення глибини ураження психічних

функцій. Порушення свідомості. Межа між нормою та патологією. Ознаки психічної дефіцитарності. Питання зворотності-незворотності дефекту.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4.

Рекомендована додаткова література: 1, 5, 6.

Тема 7. Основні симптоми та синдроми розладів психіки: особистість, розлади особистості.

Темперамент, характер, особистість. Структура особистості. Поняття гармонійної особистості. Розлади особистості: антисоціальний, нарцистичний, дисоціативний, гістрійонний, шизоїдний, параноїдний, шизотиповий, ананкастичний, мазохістичний, депресивний, маніакальний, obsесивний, компульсивний.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4.

Рекомендована додаткова література: 1, 5, 6.

**Змістовний модуль III
Соматопсихічні розлади**

Тема 8. Порушення психіки при соматичних захворюваннях.

Психічне реагування на хворобу й психологія соматичного пацієнта. (Стать, вік, професія, особливості темпераменту, характеру, особистості). Типи психічного реагування. Місце психічного фактору в соматичній патології. Передумови формування психосоматичних захворювань. Психологічні особливості хворих при різних соматичних захворюваннях, дефектах тіла й органів чуття.

Психологічні особливості та порушення психіки у осіб з захворюваннями органів дихання та серцево-судинної системи, шлунково-кишкового тракту.

Психологічне (психоаналітичне) значення захворювань органів дихання, серцево-судинних недугів, патології шлунково-кишкового тракту. Особливості та місце психологічної роботи в комплексній терапії таких пацієнтів.

Психічне реагування на хворобу й психологія соматичного пацієнта. (Стать, вік, професія, особливості темпераменту, характеру, особистості). Типи психічного реагування. Місце психічного фактору в соматичній патології. Передумови формування психосоматичних захворювань. Психологічні особливості хворих при різних соматичних захворюваннях, дефектах тіла й органів чуття.

Психічне реагування на хворобу й психологія соматичного пацієнта. (Стать, вік, професія, особливості темпераменту, характеру,

особистості). Типи психічного реагування. Місце психічного фактору в соматичній патології. Передумови формування психосоматичних захворювань. Психологічні особливості хворих при різних соматичних захворюваннях, дефектах тіла й органів чуття.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4.

Рекомендована додаткова література: 1, 5, 6.

Тема 9. Психологічні особливості та порушення психіки у осіб з хворобами ендокринної системи, гінекологічними та функціональними сексуальними розладами.

Передумови формування психосоматичних захворювань. Психологічне (психоаналітичне) значення захворювань ендокринної системи, гінекологічної сфери, психологічні аспекти акушерської патології. Передумови формування функціональних сексуальних розладів. Психологічна робота з даними групами пацієнтів.

Психологічні особливості та порушення психіки у осіб з больовим синдромом, розладами харчової поведінки, психовегетативним синдромом, розладами сну.

Причини та наслідки психосоматичних захворювань. Поняття вторинної вигоди від симптому. Психодинамічні аспекти головного болю, болів у спині, порушення харчової поведінки, психовегетативний синдром, безсоння та інших розладів сну. Можливості психологічної корекції симптоматичних, функціональних та поведінкових порушень у світлі психосоматичного вчення про хвороби.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4.

Рекомендована додаткова література: 1, 5, 6.

Тема 10-11. Психологічні особливості хірургічного, терапевтичного, травматологічного пацієнта. «Внутрішня картина хвороби».

Співвідношення об'єктивного й суб'єктивного аспектів захворювання. Поняття "внутрішньої картини хвороби". Особливості психічного реагування на патологію в залежності від статі, віку, професії, темпераменту, характеру, особистісних нюансів. Світоглядні й забобонні основи та установки в контексті наявності соматичної патології. Можливості психологічної допомоги та психокорекції.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4.

Рекомендована додаткова література: 1, 5, 6.

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовний модуль I

Семінар 1. Фундаментальні поняття клінічної психології.

Теоретична частина.

Кваліфікаційна характеристика медичного психолога. Місце медичного психолога в психології та медицині. Методи дослідження в медичній психології.

Практична частина.

Розробити алгоритм дослідження клінічного психолога.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4.

Рекомендована додаткова література: 1, 5, 6.

Семінар 2.

Клінічне опитування пацієнта, принципи, етапи.

Теоретична частина.

Принципи та етапи клінічного опитування пацієнта. Феноменологія клінічних проявів. Феноменологічний принцип обстеження хворого. Первинне інтерв'ю, психологічне консультування.

Практична частина.

Розробити алгоритм психологічне консультування.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4.

Рекомендована додаткова література: 1, 5, 6.

Семінар 3. Принципи розрізнення психологічних феноменів та психопатологічних симптомів.

Теоретична частина.

Характеристика основних принципів розрізнення психологічних феноменів та психопатологічних симптомів.

Практична частина.

Розробити алгоритм основних принципів розрізнення психологічних феноменів та психопатологічних симптомів.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4.

Рекомендована додаткова література: 1, 5, 6.

Семінар 4.

Клінічні прояви психічної норми та патології.

Теоретична частина.

Діагностичні принципи-альтернативи: хвороба-особистість, нозос-патос, реакція-стан-розвиток, психотичне-непсихотичне, екзогенне-психогенне-ендогенне, дефект-видуження-хроніфікація,

адаптація-дезадаптація, компенсація-декомпенсація, негативне-позитивне.

Практична частина.

Розробити алгоритм діагностичних принципів – альтернатив.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4.

Рекомендована додаткова література: 1, 5, 6.

Змістовний модуль II

Семінар 5. Основні симптоми та синдроми розладів психіки: порушення сприйняття та мислення, емоцій, волі, потягів.

Теоретична частина.

Симптоми порушення в сфері сприйняття, межа між нормою й патологією. Симптоми порушення в сфері мислення. Ознаки патології в ділянці емоцій. Порушення волі, ознаки енергетичного зниження. Патологія потягів: питання норми й патології.

Практична частина.

Розробити алгоритм діагностики порушень пізнавальних психічних процесів.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4.

Рекомендована додаткова література: 1, 5, 6.

Семінар 6. Основні симптоми та синдроми розладів психіки: порушення пам'яті, інтелекту, свідомості, ознаки дефіцитарності психічних функцій.

Теоретична частина.

Ознаки порушення пам'яті, інтелекту. Клінічні й експериментальні способи визначення глибини ураження психічних функцій. Порушення свідомості. Межа між нормою та патологією. Ознаки психічної дефіцитарності. Питання зворотності-незворотності дефекту.

Практична частина.

Розробити алгоритм діагностики порушень пам'яті, інтелекту.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4.

Рекомендована додаткова література: 1, 5, 6.

Семінар 7. Основні симптоми та синдроми розладів психіки: особистість, розлади особистості.

Теоретична частина.

Темперамент, характер, особистість. Структура особистості. Поняття гармонійної особистості. Розлади особистості: антисоціальний, нарцистичний, дисоціативний, гістрійонний, шизоїдний, параноїдний, шизотиповий, ананкастичний, мазохістичний, депресивний, маніакальний, obsесивний, компульсивний.

Практична частина.

Розробити алгоритм діагностики розладів особистості.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4.

Рекомендована додаткова література: 1, 5, 6.

**Змістовний модуль III
Соматопсихічні розлади**

Семінар 8. Порушення психіки при соматичних захворюваннях.

Теоретична частина.

Психічне реагування на хворобу й психологія соматичного пацієнта. (Стать, вік, професія, особливості темпераменту, характеру, особистості). Типи психічного реагування. Місце психічного фактору в соматичній патології. Передумови формування психосоматичних захворювань. Психологічні особливості хворих при різних соматичних захворюваннях, дефектах тіла й органів чуття.

Практична частина.

Розробити алгоритм діагностики психічного реагування на хворобу пацієнта.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4.

Рекомендована додаткова література: 1, 5, 6.

Семінар 9. Психологічні особливості та порушення психіки у осіб з хворобами ендокринної системи, гінекологічними та функціональними сексуальними розладами.

Теоретична частина.

Передумови формування психосоматичних захворювань. Психологічне (психоаналітичне) значення захворювань ендокринної системи, гінекологічної сфери, психологічні аспекти акушерської патології. Передумови формування функціональних сексуальних розладів. Психологічна робота з даними групами пацієнтів.

Практична частина.

Продіагностувати та виділити психологічні особливості та порушення психіки у осіб з больовим синдромом, розладами харчової поведінки, психоvegetативним синдромом, розладами сну.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4.

Рекомендована додаткова література: 1, 5, 6.

Семинар 10. Психологічні особливості хірургічного, терапевтичного, травматологічного пацієнта. «Внутрішня картина хвороби».

Теоретична частина.

Співвідношення об'єктивного й суб'єктивного аспектів захворювання. Поняття "внутрішньої картини хвороби". Особливості психічного реагування на патологію в залежності від статі, віку, професії, темпераменту, характеру, особистісних нюансів. Світоглядні й забобонні основи та установки в контексті наявності соматичної патології. Можливості психологічної допомоги та психокорекції.

Практична частина.

Продіагностувати та виділити психологічні особливості хірургічного, терапевтичного, травматологічного пацієнта.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4.

Рекомендована додаткова література: 1, 5, 6.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота враховує відповідь у вигляді доповіді на 1 запитання та відповідь на 2 питання (блок тестових завдань).

Самостійна робота №. 1. Предмет та завдання клінічної психології.

I. 1. Обґрунтувати порядок патопсихологічного дослідження.

II. Тестові завдання: оберіть одну правильну відповідь із запропонованих варіантів:

2. Синонімом до поняття «клінічна психологія» є:

- а) фізіологічна психологія;
- б) патологічна психологія;
- в) анатомічна психологія;
- г) структурна психологія.

2. Об'єктом клінічної психології є:

- а) людина з проблемами виховання;
- б) людина з проблемами навчання;
- в) людина з проблемами адаптації;
- г) людина з проблемами соціалізації.

3. Методологія клінічної психології визначається:

- а) філософським рівнем;
- б) загальнонауковим рівнем;
- в) конкретно-науковим рівнем;
- г) історичним рівнем.

4. Метою психологічного дослідження є:

- а) генетичний принцип;
- б) принцип індивідуалізації дослідження;
- в) принцип вивчення конкретної особистості;

г) психофізичний принцип.

Література: [11, 18, 26, 27, 30, 42].

Самостійна робота №2. Клінічні прояви психічної норми та патології.

I. Охарактеризувати якісні порушення сприймання, форми прояву.

II. Тестові завдання: оберіть одну правильну відповідь із запропонованих варіантів:

2. Модель Гіппократа базується на принципі:

- а) «не нашкодь»;
- б) «роби добре»;
- в) «дотримуйся обов'язку»;
- г) поважай права та переваги особистості».

2. Модель Парацельса базується на принципі:

- а) «не нашкодь»;
- б) «роби добре»;
- в) «дотримуйся обов'язку»;
- г) «поважай права та переваги особистості».

3. Деонтологічна модель базується на принципі:

- а) «не нашкодь»;
- б) «роби добре»;
- в) «дотримуйся обов'язку»;
- г) «поважай права та переваги особистості».

4. Біоетика базується на принципі:

- а) «не нашкодь»;
- б) «роби добре»;
- в) «дотримуйся обов'язку»;

г) «поважай права та переваги особистості».

Література: [11, 23, 30, 32, 35, 37, 38, 40, 42].

Самостійна робота №3. Порушення сприйняття та пам'яті мислення, емоцій, волі, потягів.

I. Охарактеризувати кількісні порушення мислення, характеристика.

II. Тестові завдання: оберіть одну правильну відповідь із

запропонованих варіантів:

2. Клінічна психологія має значний вплив на розвиток наступних галузей медицини, окрім:

- а) психіатрії;
- б) травматології;
- в) неврології;
- г) нейрохірургії.

1. Теоретичні та практичні проблеми якої спеціальності не можуть розроблятися без клінічної психології:

- а) фітотерапії;
- б) фізіотерапії;
- в) психотерапії;
- г) променевої терапії.

2. Ким був запропонований термін «біоетика»?

- а) Доссе;
- б) Хайдеггером;
- в) Поттером;
- г) Юдіним.

3. Клінічна психологія має значний вплив на розвиток наступних загальнотеоретичних питань психології, окрім:

- а) аналізу компонентів, які входять до складу психічних процесів;
- б) вивчення співвідношення розвитку та розпаду психіки;
- в) розробки філософсько-психологічних проблем;
- г) встановлення ролі особистісного компоненту у структурі різних форм психічної діяльності.

Література: [1, 3, 5, 7, 9, 14, 15, 25, 29, 10, 32, 34, 39, 40].

Самостійна робота № 4. Основні симптоми та синдроми розладів психіки: порушення мислення, інтелекту, свідомості, ознаки дефіцитарності психічних функцій.

I. Охарактеризувати якісні порушення мислення, характеристика.

II. Тестові завдання: оберіть одну правильну відповідь із

запропонованих варіантів:

- 2. Теоретичні та практичні проблеми якої спеціальності не можуть розроблятися без клінічної психології:
 - а) фітотерапії;
 - б) фізіотерапії;
 - в) психотерапії;
 - г) променевої терапії.

- 3. Ким був запропонований термін «біоетика»?
 - а) Доссе;
 - б) Хайдеггером;
 - в) Поттером;
 - г) Юдіним.

- 4. Клінічна психологія має значний вплив на розвиток наступних загальнотеоретичних питань психології, окрім:
 - а) аналізу компонентів, які входять до складу психічних процесів;
 - б) вивчення співвідношення розвитку та розпаду психіки;

- в) розробки філософсько-психологічних проблем;
- г) встановлення ролі особистісного компоненту у структурі різних форм психічної діяльності.

5. Яка етична модель у клінічній психології отримала найбільший розвиток за останню чверть ХХ століття?

- а) модель Гіппократа;
- б) біоетика;
- в) деонтологічна модель;
- г) модель Парацельса.

Література: [2, 3, 4, 5, 7, 9, 11, 14, 18, 17, 19, 20, 23, 25, 34, 41, 43].

Самостійна робота № 5. Основні симптоми та синдроми розладів психіки: особистість, розлади особистості.

I. Охарактеризувати якісні порушення пам'яті, характеристика.

II. Тестові завдання: оберіть одну правильну відповідь із

запропонованих варіантів:

1. Засновником закону переживання часу є:
 - а) Александр;
 - б) Цуканов;
 - в) Сеченов;
 - г) Карвасарський.

2. Засновником концепції “специфічного емоційного конфлікту” є:
 - а) Александр;
 - б) Цуканов;
 - в) Сеченов;
 - г) Карвасарський.

3. Хто уперше описав у людини п'ять відчуттів, враховуючи біль?

- а) Платон;
- б) Аристотель;
- в) Дарвін Е.;
- г) Фрейд.

4. Хто уперше висунув гіпотезу про існування у шкірі та слизових оболонках болючих рецепторів:

- а) Платон;
- б) Аристотель;
- в) Дарвін Е.;
- г) Фрейд.

5. Хто є автором теорії інтенсивності:

- а) Платон;
- б) Аристотель;
- в) Дарвін Е.;
- г) Фрейд.

Література: [1,2, 4, 6, 9, 11, 13, 16, 22, 27, 29, 33, 36, 38, 40].

Самостійна робота № 6. Психосоматична медицина, порушення психіки при соматичних захворюваннях.

I. Охарактеризувати види парамнезій.

II. Тестові завдання: оберіть одну правильну відповідь із запропонованих варіантів:

2. Чекання, “страх болю” є примітивною формою емоції страху взагалі згідно вчення:

- а) Аствацатурова;
- б) Данієлополу;
- в) Анохіна;
- г) Мерскі.

3. В класичній психосоматиці виділяють три групи розладів, окрім:

- а) конверсійних розладів;
- б) «органних неврозів»;
- в) психосоматичних захворювань у вузькому значенні слова;
- г) вегетозів.

4. Представниками антропологічного напрямку в психосоматиці є:

- а) Поллок;
- б) Стоквис;
- в) Вітковер;
- г) Вайзеккер.

5. Термін «психосоматика» в медицину ввів:

- а) Гіппократ;
- б) Райх;
- в) Хайнрот;
- г) Гародден.

Література: [4, 8, 17, 19, 22, 26, 30, 31, 37].

Самостійна робота № 7. Психологічні особливості та порушення психіки у осіб з захворюваннями органів дихання та серцево-судинної системи, шлунково-кишкового тракту.

I. Охарактеризувати порушення інтелекту, різновиди.

II. Тестові завдання: оберіть одну правильну відповідь із

запропонованих варіантів:

2. Засновником кортико-вісцеральної патології, як одного із напрямків психосоматики, є:

- а) Павлов;
- б) Анохін;
- в) Биков;

г) Сімонов.

3. Сучасна біопсихосоціальна модель хвороби розроблена:

- а) Карасу;
- б) Екскюлем;
- в) Енгелем;
- г) Любаном-Плоцца.

4. Автором концепції «профіля особистості» в психосоматичній медицині є:

- а) Александер;
- б) Вітковер;
- в) Данбар;
- г) Поллак.

5. Поведінковий тип А є «фактором ризику»:

- а) шлунково-кишкових захворювань;
- б) злоякісних новоутворень;
- в) порушення дихальної системи;
- г) серцево-судинних захворювань.

Література: [5, 6, 24, 26, 33, 38, 39, 41].

Самостійна робота № 8. Психологічні особливості та порушення психіки у осіб з хворобами ендокринної системи, гінекологічними та функціональними сексуальними розладами.

I. Охарактеризувати порушення уваги, форми прояву.

II. Тестові завдання: оберіть одну правильну відповідь із

запропонованих варіантів:

1. Конверсійні розлади, які поклали початок психоаналітичному напрямку в психосоматиці, були описані:

- а) Александером;

- б) Желліффе;
- в) Фрейдом;
- г) Адлером.

2. Термін «алекситимія» ввів:

- а) Еллікс;
- б) Карасу;
- в) Сифнеос;
- г) Розенман.

3. Концепцію «органних неврозів» розробив:

- а) Вітковер;
- б) Енгель;
- в) Френч;
- г) Дойч.

4. При гіперстенічній формі неврастенії переважають симптоми:

- А) загальної слабкості, млявості;
- Б) нестерпність будь-яких подразників і навантажень;
- В) зниження загального життєвого тону;
- Г) дратівлива слабкість.

5. Тривала апатія з байдужим ставленням до загрозової ситуації і навколишнього середовища – це прояви:

- А) реактивного збудження;
- Б) реактивного ступора;
- В) емоційного паралічу;
- Г) затяжного психогенного неврозу.

Література: [4, 7, 10, 12, 13, 14, 19, 30, 31, 34, 37, 42].

Самостійна робота № 9. Психологічні особливості та порушення психіки у осіб з больовим синдромом, розладами харчової поведінки, психовегетативним синдромом, розладами сну.

I. Охарактеризувати Корсаківський амнестичний синдром, симптоматика.

II. Тестові завдання: оберіть одну правильну відповідь із

запропонованих варіантів:

2. Важливим диференційно-діагностичним критерієм, за допомогою якого можливо запідозрити наявність психосоматичного захворювання, є:

- А) фрустраційна та емоційна напруженість;
- Б) енергетичний потенціал і антистресова стійкість;
- В) розвиток ендогенної прихованої депресії;
- Г) атиповість клінічних проявів;

3. Біль у ділянці серця є проявом такого варіанту маскованої депресії, як:

- А) агрипічний;
- Б) алгічно-сенестопатичний;
- В) діенцефальний;
- Г) обцесивний.

4. Головний біль є проявом такого варіанту маскованої депресії, як:

- А) агрипічний;
- Б) алгічно-сенестопатичний;
- В) діенцефальний;
- Г) обцесивний.

5. Біль у різних ділянках живота - прояв варіанту маскованої депресії:

- А) агрипічний;
- Б) алгічно-сенестопатичний;
- В) діенцефальний;
- Г) обцесивний.

Література: [5, 10, 12, 17, 20, 21, 24, 28, 30, 31, 35, 37, 41].

Самостійна робота №. 10. «Внутрішня картина хвороби».

I. Охарактеризувати синдром Кандінського – Клерамбо, основні симптоми.

II. Тестові завдання: оберіть одну правильну відповідь із

запропонованих варіантів:

2. Стійке безсоння є проявом такого варіанту маскованої депресії, як:

- А) агрипічний;
- Б) алгічно-сенестопатичний;
- В) діенцефальний;
- Г) обцесивний.

3. Підвищений бал за шкалою депресії відповідно до результатів психодіагностики за стандартизованим тестом ММРІ вказує на:

- А) депресивну іпохондрію;
- Б) маніакальну іпохондрію;
- В) приховану депресію;
- Г) соціальну інтроверсію.

4. Підвищення більшості “емоційних” шкал відповідно до результатів психодіагностики за стандартизованим тестом ММРІ вказує на:

- А) приховану депресію;
- Б) маніакальну іпохондрію;
- В) невротичні зміни особистості;
- Г) соціальну інтроверсію.

5. Невротичний генезис сомато-вегетативних проявів може підтвердити психодіагностику за шкалою:

- А) депресії за стандартизованим тестом ММРІ;
- Б) істерії за стандартизованим тестом ММРІ;
- В) невротизації за стандартизованим тестом “Невротизація-психопатизація”;

Г) психопатизації і соціальної інтраверсії за стандартизованим тестом ММРІ.

Література: [5, 12, 16, 19, 30, 41, 42].

Самостійна робота № 11. Психологічні аспекти психосоматичних розладів.

I. Окреслити об'єктивні проби, спрямовані на виявлення галюцинацій.

II. Тестові завдання: оберіть одну правильну відповідь із запропонованих варіантів:

2. При проведенні психодіагностики за шкалами самооцінки (шкала тривоги W . W . Zung,, лікарняного опитувальника MNQ, S Grown; шкали тестування депресій M.Y. Hamilton, шкали тестування FKD, шкали WPRS) виявляються психопатологічні феномени, які характеризують реєстр-синдром підвищеної тривожності, що вказує на прояви:

- А) тривожного розладу органічної природи;
- Б) кататонічного розладу органічної природи;
- В) органічного маячного розладу;
- Г) органічного афективного розладу.

3. При проведенні психодіагностики виявляють різні рівні порушення свідомості, розлади психомоторики, порушення аутоідентифікації, що вказує на прояви:

- А) гебефренної шизофренії;
- Б) параноїдної шизофренії;
- В) кататонічної шизофренії;
- Г) недиференційованої шизофренії.

4. Форма шизофренії, при якій виражені емоційні зміни, відзначається фрагментарність і нестійкість маячення та галюцинацій, безвідповідальна й непередбачувана поведінка, часто зустрічається манірність, яка характеризується параноїдним маяченням, що звичайно супроводжується галюцинаціями, особливо слуховими, розладами сприйняття, емоційної сфери, вольовими та мовними

порушеннями, кататонічні симптоми при цьому слабо виражені – це:

- А) параноїдна шизофренія;
- Б) гебефренна шизофренія;
- В) кататонічна шизофренія;
- Г) недиференційована шизофренія.

5. Шизофренія, яка характеризується домінуванням психомоторних розладів, що можуть варіювати від гіперкінезів до ступору, або від автоматичного підпорядкування до негативизму, змушені пози можуть зберігатися довгостроково, важливою ознакою є епізоди агресивної поведінки – це:

- А) параноїдна шизофренія;
- Б) гебефренна шизофренія;
- В) кататонічна шизофренія;
- Г) недиференційована шизофренія.

Література: [2, 4, 7, 14, 17, 21, 25, 29, 35].

Навчально-методична карта дисципліни «Клінічна психологія»
Разом: 102 год.: з них лекції 22 год., семінарські 20 год., поточний модульний контроль –6 год., самостійна робота - 54 год., залік.

Тиждень											
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II			Змістовий модуль III			
Кількість балів за модуль	68 балів				46 балів			47 балів			
Тема лекції (за відвідування 1 бал)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Семінарські, практичні і лабораторні заняття (10 + 1 бал за відвідування)	Фундаментальні поняття клінічної психології (2 год.)	Клінічне опитування, принципи, етапи (2 год.)	Клінічні прояви психічної норми та патології (2 год.)	Клінічні прояви психічної норми та патології (2 год.)	Основні симптоми та синдроми розладів психіки (2 год.)	Основні симптоми та синдроми розладів психіки (2 год.)	Основні симптоми та синдроми розладів психіки (2 год.)	Порушення психіки при соматичних захворюваннях	Порушення психіки при соматичних захворюваннях (2 год.)	Порушення психіки при соматичних захворюваннях (2 год.)	
Самостійна робота	10 балів		10 балів		10 балів			10 балів			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)		Модульна контрольна робота (25 балів)					Модульна контрольна робота (25 балів)			
	Коефіцієнт 1: 2,4 (236 : 2,4 = 100 балів)										
Підсум. контроль	Залік										

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення здобувачів першого бакалаврського рівня з дисципліни «Клінічна психологія» оцінюються за системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Система оцінювання навчальних досягнень студентів за Європейською (ECTS) шкалою подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

Види діяльності	Кількість	Розрахунок	Загальна сума за видами діяльності
Лекція (відвідування)	11	$11 \times 1 = 11$	11
Семінарське заняття (відвідування)	10	$10 \times 1 = 10$	10
Робота на семінарському занятті (доповідь, виступ)	10	$10 \times 10 = 100/2$	100
Виконання модульної контрольної роботи	3	$3 \times 25 = 75$	75
Виконання самостійної роботи	4	$10 + 10 + 10 + 10$	40
Максимальна кількість балів:			236
Форма контролю – залік	100 балів – робота протягом семестру, Коефіцієнт - $236:100=2,4$		

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;

- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

У процесі оцінювання навчальних досягнень здобувачів другого магістерського рівня застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** усне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** поточне тестування, модульне письмове тестування.
- **Методи самоконтролю:** самооцінка, самоаналіз.

Таблиця 7.2

Порядок переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання, в шкалу за системою ЄКТС

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно - відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
B	69-74 балів	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- **Словесні:** лекція (традиційна, проблемна, інтерактивна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

•*Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

•*Практичні*: вправи, педагогічні етюди.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів з навчально-методичною літературою, науковою літературою, періодичними виданнями, нормативно-правовими актами в галузі охорони сім'ї, материнства й дитинства.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: дискусії, створення проблемних ситуацій, розв'язання педагогічних етюдів.

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. опорні конспекти лекцій;
2. презентації;
3. навчальні посібники;
4. робоча навчальна програма;
5. збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
6. засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

ЗАПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Клінічне опитування пацієнта
2. Етапи клінічного опитування пацієнта.
3. Первинне інтерв'ю.
4. Хвороба-особистість.
5. Порушення сприйняття.
6. Порушення мислення.
7. Порушення емоцій.
8. Порушення волі.
9. Порушення потягів.
10. Порушення пам'яті.
11. Порушення інтелекту.
12. Порушення свідомості.
13. Межа між нормою та патологією.

14. Поняття розладів особистості.
15. Поняття гармонійної особистості.
16. Розлади особистості: антисоціальний, характеристика.
17. Розлади особистості: нарцистичний, характеристика.
18. Розлади особистості: дисоціативний, характеристика.
19. Розлади особистості: шизоїдний, характеристика.
20. Розлади особистості: параноїчний, характеристика.
21. Розлади особистості: шизотиповий, характеристика.
22. Розлади особистості: ананкастичний, характеристика.
23. Розлади особистості: депресивний, характеристика.
24. Розлади особистості: маніакальний, характеристика.
25. Розлади особистості: obsесивний, характеристика.
26. Розлади особистості: компульсивний, характеристика.
27. Місце психічного фактору в соматичній патології.
28. Типи психічного реагування на хворобу.
29. Психологічні особливості хворих при різних соматичних захворюваннях.
30. Передумови формування психосоматичних захворювань.
31. Психосоматичні захворювання: хвороби органів дихання.
32. Психосоматичні захворювання: серцево-судинні.
33. Психосоматичні захворювання: шлунково-кишкові захворювання.
34. Психосоматичні захворювання: ендокринної системи.
35. Психосоматичні захворювання: гінекологія та акушерство.
36. Психосоматичні захворювання: функціональні сексуальні розлади.
37. Психосоматичні захворювання: аспекти харчової поведінки.
38. Особливості хірургічного пацієнта.
39. Особливості терапевтичного пацієнта.
40. Особливості травматологічного пацієнта.
41. Поняття "внутрішньої картини хвороби".
42. Психологічні проблеми психосоматичних розладів.
43. Особливості психології хворого ендокринною патологією.
44. Психологічні особливості онкологічного хворого.
45. Психологічні особливості хворих з дефектами органів чуття.
46. Психогенні реакції на хворобу неврологічного хворого.
47. Первинна, вторинна і третинна профілактика.
48. Співвідношення об'єктивного й суб'єктивного аспектів захворювання.
49. Психологічні механізми розвитку психогенних захворювань.
50. Роль психічного фактору у виникненні і протіканні соматичних розладів.
51. Невротичні симптоми і психогенні реакції на стан здоров'я у хворих серцево-судинними захворюваннями.
52. Психічні порушення і зміни особистості у хворих.

53. Психологічні особливості вагітної жінки.
54. Психологічні особливості онкологічного хворого.
55. Психологічні особливості інфекційного хворого.
56. Психологічні особливості хворого туберкульозом.
57. Психологічні особливості відношень "мати-дитина".
58. Психологія й психопатологія раннього юнацтва.
59. Психологічні особливості осіб літнього й похилого віку.
60. Поняття про психогігієну.
61. Психогігієна статі.
62. Психогігієна праці.
63. Психогігієна шлюбу.
64. Поняття про психопрофілактику.
65. Первинна, вторинна і третинна психопрофілактика.
66. Група ризику психічних захворювань.
67. Профілактика психосоматичних захворювань.
68. Групи ризику психосоматичних захворювань.
69. Психопрофілактика порушень сексуального здоров'я.
70. Статеве виховання і сексуальна освіта.
71. Психолого-педагогічні аспекти психопрофілактики.
72. Вікові аспекти психопрофілактики.
73. Психопрофілактика в дитячому і підлітковому віці.
74. Психопрофілактика в зрілому віці.
75. Геронтологічні аспекти психопрофілактики.
76. Ознаки порушення пам'яті, інтелекту.

II. Тестові завдання: оберіть одну правильну відповідь із запропонованих варіантів:

1. Хто є автором теорії інтенсивності:
В) Дарвін Е.;
А) Платон;
Б) Аристотель;
Г) Фрейд.
2. Згідно вчення, "страх болю" є примітивною формою емоції страху взагалі:
Б) Данієлополу;
А) Аствацатурова
В) Анохіна;
Г) Мерскі.
3. В класичній психосоматиці виділяють три групи розладів, окрім:
Г) вегетозів.
А) конверсійних розладів;

- Б) «органних неврозів»;
- В) психосоматичних захворювань у вузькому значенні слова;

4. Представниками антропологічного напрямку в психосоматиці є:

- Г) Вайзеккер.
- А) Поллок;
- Б) Стоквис;
- В) Вітковер;

5. Термін «психосоматика» в медицину ввів:

- В) Хайнрот;
- А) Гіппократ;
- Б) Райх;
- Г) Гародден.

6.Засновником кортико-вісцеральної патології, як одного із напрямків психосоматики, є:

- В) Биков;
- А) Павлов;
- Б) Анохін;
- Г) Сімонов.

7.Сучасна біопсихосоціальна модель хвороби розроблена:

- В) Енгелем;
- А) Карасу;
- Б) Екскюлем;
- Г) Любаном-Плоцца.

8.Автором концепції «профіля особистості» в психосоматичній медицині є:

- В) Данбар;
- А) Александер;
- Б) Вітковер;
- Г) Поллак.

9.Поведінковий тип А є «фактором ризику»:

- Г) серцево-судинних захворювань.
- А) шлунково-кишкових захворювань;
- Б) злоякісних новоутворень;
- В) порушення дихальної системи;

10.Конверсійні розлади, які поклали початок психоаналітичному напрямку в психосоматиці, були описані:

- В) Фрейдом;

- А) Александером;
- Б) Желліффе;
- Г) Адлером.

11. Термін «алекситимія» ввів:

- В) Сифнеос;
- А) Еллікс;
- Б) Карасу;
- Г) Розенман.

12. Концепцію «органних неврозів» розробив:

- Г) Дойч.
- А) Вітковер;
- Б) Енгель;
- В) Френч;

13. При гіперстенічній формі неврастенії переважають симптоми:

- Г) дратівлива слабкість.
- А) загальної слабкості, млявості;
- Б) нестерпність будь-яких подразників і навантажень;
- В) зниження загального життєвого тону;

14. Тривала апатія з байдужим ставленням до загрозової ситуації і навколишнього середовища – це прояви:

- Г) затяжного психогенного неврозу.
- А) реактивного збудження;
- Б) реактивного ступора;
- В) емоційного паралічу;

15. Важливим диференційно-діагностичним критерієм, за допомогою якого можливо запідозрити наявність психосоматичного захворювання, є:

- Г) атиповість клінічних проявів
- А) фрустраційна та емоційна напруженість;
- Б) енергетичний потенціал і антистресова стійкість;
- В) розвиток ендогенної прихованої депресії;

16. Біль у ділянці серця є проявом такого варіанту маскованої депресії, як:

- А) агрипічний;
- Б) алгічно-сенестопатичний;
- В) діенцефальний;
- Г) обцесивний.

17. Засновником закону переживання часу є:

- а) Александр;

- б) Цуканов;
- в) Сеченов;
- г) Карвасарський.

18. Засновником концепції “специфічного емоційного конфлікту” є:

- а) Александр;
- б) Цуканов;
- в) Сеченов;
- г) Карвасарський.

19. Хто уперше описав у людини п’ять відчуттів, враховуючи біль?

- а) Платон;
- б) Аристотель;
- в) Дарвін Е.;
- г) Фрейд.

ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Александровский Ю.А. Пограничные психические расстройства. - М.: Медицина, 2013. - 400с.
2. Бурлачук Л.Ф. Исследование личности в клинической психологии. - К.: Вища школа, 2009. - 176 с.
3. Захаров А. И. Неврозы у детей и подростков. - Л., 2008.
4. Савенкова І.І. Клінічна психологія: навчальний посібник. - Одеса: Астропринт, 2010. - 287 с.
5. Савенкова І.І. Хронопсихологічне прогнозування перебігу психосоматичних захворювань: монографія. - К.: КУ імені Б.Гринченка. - 321 с.

Додаткова:

1. Блейхер В. М. Экспериментально-психологическое исследование психически больных. - Ташкент, 1971.
2. Бурлачук Л. Ф. Исследование личности в клинической психологии. - Киев, 1979.
3. Васильченко Г. С. Общая сексопатология. Руководство для врачей. - М., 1977.
4. Захаров А. И. Опыт групповой психотерапии при неврозах детского и подросткового возраста. - Л., 1986.
5. Исаев Д. Н. Психическое недоразвитие у детей. - Л., 1982.
6. Исаев Д. Н. Психосоматические и соматопсихические расстройства детей. - Л., 1990.
7. Леонгард К. Акцентуированные личности. - Киев, 1989.
8. Лэнг Р. Д. Расколотое "Я". - СПб, 1995.
9. Любан-Плоцца Б., Пельдингер В. Психосоматичний хворий на прийомі у лікаря. - Київ: “АДЕФ-Україна”. - 1997.
10. Мак-Вильямс. Психодинамическая диагностика.- М.: Класс, 1998. Патохарактерологические исследования у подростков. /Под ред. А. Е. Личко, Н. Я. Иванова. - Л., 1981.
11. Психология. Словарь. /Под общ. ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. - М., 1990.
12. Рубинштейн С. Я. Экспериментальные методики патопсихологии. - М., 1972.
13. Селье Г. На уровне целостного организма. - М.: Наука, 1972. - 123с.
14. Семке В. Я. Истерические состояния. - М., 1988.

15. Семке В.Я. Основы персонологии. – М.: Академ. Проект, 2001.
16. Собчик Л. Н. Методы психологической диагностики: В 3-х выпусках. – М., 1990.
17. Эберлейн Г. Страхи здоровых детей. – М., 1981.
18. Эйдемиллер Э.Г, Юстицкий В.В. Семейная психотерапия. - Л-д: Медицина, 1990. - 192с.
19. Ясперс К. Общая психопатология. – М.:Практика, 1997.